

KESKKONNAAMET

Ants Animägi
Riigimetsa Majandamise Keskus
ants.animagi@rmk.ee

Teie 19.04.2024 nr 3-6.1/2024/2665

Meie 16.05.2024 nr 7-9/24/8331-2

Kraavide sulgemise kavatsus Jaamaküla metsise püsielupaigas

Austatud Ants Animägi

Teatasite, et Riigimetsa Majandamise Keskus kavandab kraavide sulgemist Saarde vallas Jaamaküla külas Jaamaküla metsise püsielupaigas. Töö sisaldab kuivenduskraavide sulgemist, turbapaisude rajamist ja vajadusel trassiraiet. Palute Keskkonnameti seisukohta kraavide sulgemise kavatsusele ja tingimusi, millega tuleb arvestada töö projekteerimisel.

Objekt paikneb riigimaal, Jaamaküla metsise püsielupaiga sihtkaitsevööndis ja piiranguvööndis. Jaamaküla metsise püsielupaiga osas on algatatud kaitsekorra muutmine ja kavandatav kaitsekord on kogu püsielupaiga ulatuses sihtkaitsevööndi režiim.

Jaamaküla metsise püsielupaigas asub Vaskrääma merikotka püsielupaiga sihtkaitsevöönd.

Objektil on inventeeritud I kaitsekategooria liigi merikotka elupaik, II kaitsekategooria liikide metsise ja kanakulli elupaigad ning III kaitsekategooria liikide musträhni, händkaku, laanepüü, hoburästa, värbkaku, sulgjas-õhiku, vööthuul-sõrmkäpa, pruunika pesajuure ja Helli ebatähtlehiku leiukohad.

Vaskrääma merikotka püsielupaik¹ on EELIS-es registreeritud 11.06.2008. Kui püsielupaik ei ole kindlaks määratud keskkonnaministri määrusega, on selleks merikotka pesapuu ja seda ümbritsev ala 200 m raadiuses², kus kehtib looduskaitseaduse §-s 30 sätestatud sihtkaitsevööndi kaitsekord³ ja inimesele viibimise keeld 15. veebruarist 31. juulini⁴. Sihtkaitsevööndis võib kaitse-eeskirjaga lubada kaitstava loodusobjekti säilitamiseks vajalike tegevustena või tegevustena, mis seda objekti ei kahjusta, veerežiimi taastamist ja koosluste kujundamist vastavalt kaitse-eesmärgile⁵. Kuna Vaskrääma merikotka püsielupaik ei ole kindlaks määratud keskkonnaministri määrusega ja selle kaitseks puudub kaitse-eeskiri, on seal veerežiimi taastamine ja koosluste kujundamine keelatud.

Metsise püsielupaigad võetakse kaitse alla II kaitsekategooriasse kuuluva liigi metsise (*Tetrao*

¹ EELIS kood KLO3000968

² Looduskaitseadus § 50 lg 2 p 2

³ Looduskaitseadus § 50 lg 4

⁴ Looduskaitseadus § 50 lg 5

⁵ Looduskaitseadus § 30 lg 4 p 1

urogallus) soodsa seisundi tagamiseks⁶. Liigi elutingimuste säilimiseks ja parandamiseks vajaliku tegevusena võib püsielupaiga valitseja lubada sihtkaitsevööndis alusmetsa, järelkasvu ja puistu teise rinde harvendamist 1. septembrist 31. jaanuarini, loodusõnnetuse tagajärgede likvideerimist ja veerežiimi taastamist⁷.

Kaitsealuse loomaliigi isendi püüdmine ja tahtlik häirimine paljunemise, poegade kasvatamise, talvitumise ning rände ajal on keelatud⁸. Keelatud on looduslikult esinevate lindude tahtlik häirimine, eriti pesitsemise ja poegade üleskasvatamise ajal⁹.

Keelatud on III kaitsekategooria taimede, seente ja selgrootute loomade hävitamine ja loodusest korjamine ulatuses, mis ohustab liigi säilimist selles elupaigas¹⁰.

Regionaal- ja Põllumajandusministeerium esitas 17.12.2023 Keskkonnaametile Pärnu maakonnaplaneeringu „Rail Baltic raudtee trassi asukoha määramine“ trassilõikude 3A, 4A ja 4H osas planeeringulahenduse, keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) aruande, Natura hindamise aruande ja Natura hüvitusmeetmete kava kooskõlastamiseks. Keskkonnaamet kooskõlastas kõnealuse planeeringu 17.01.2024¹¹.

Rail Balticu kiirraudtee rajamisega Edela-Pärnumaal avalduvate negatiivsete mõjude vältimiseks ja kompenseerimiseks on koostatud Rail Baltica metsise asurkonna kaitsemeetmete, seire ja elupaikade taastamise programmi rakendusplaan¹². Rakendusplaani kohaselt on vajalik, et Jaamaküla metsise püsielupaik toimiks astmelauana Kikepera-Soomaa ja Luitemaa ning Põhja-Liivimaa asurkonna vahel. Tegevuse positiivse mõju tulemusel säilib ja taastub Kikepera-Soomaa asurkonna lõunapoolne ühendus Luitemaa ja Põhja-Liivimaa asurkonnaga, toimub lindude hajumine asurkondade vahel ja ala panustab oluliselt piirnevate asurkondade elujõulisuse säilimisse ja taastumisse.

Kirjeldatud leevendamatute mõjude kompenseerimiseks töötati välja hüvitusmeetmete pakett. See tugines suures osas varem läbiviidud töödele^{13,14}.

Maakonnaplaneeringu KSH raames koostatud Natura asjakohane hindamine jõudis järeldustele, et sõltumata valitavast trassivariandist kaasneb Rail Baltic raudtee projekti elluviimisega leevendamatute negatiivne mõju metsise asurkonnale Luitemaa linnualal. Metsise ja tema elupaikade kaitse on Luitemaa linnuala kaitse-eesmärk. Metsise asurkonna terviklikkuse ja sidususe tagamiseks tuleb jätkata Natura hindamist erandi seadmise etapiga ning kaaluda asendus- ehk hüvitusmeetmeid. Hüvitusmeetmete kava näeb muuhulgas ette püsielupaikade moodustamine metsise elupaikade kaitseks ja metsise elupaikade taastamisega seotud tegevused, sh Jaamaküla mängu kraavide likvideerimise. Elupaiga kvaliteedi tõstmiseks on vajalik likvideerida Jaamaküla leevendusosalal olemasolevaid kraave 440 ha suurusel taastamistöde alal kokku ca 14995 m ulatuses. Hüvitusmeetmete kava mõõnab siiski, et taastamistöde maht (sh suletavate kraavide arv, pikkus ja asukoht) täpsustub peale projekteerimistöde läbiviimist.

⁶ Keskkonnaministri 13.01.2005 määrus nr 1 „Metsise püsielupaikade kaitse alla võtmine“ § 1

⁷ Keskkonnaministri 13.01.2005 määrus nr 1 „Metsise püsielupaikade kaitse alla võtmine“ § 4 lg 6

⁸ Looduskaitseseadus § 55 lg 6

⁹ Looduskaitseseadus § 55 lg 6¹ p 2

¹⁰ Looduskaitseseadus § 55 lg 8

¹¹ Keskkonnaameti 17.01.2024 kirjaga nr 6-5/23/25292-3

¹² Kose, M.; Tammekänd, I.; Ojaste, I., 2021. Rail Baltica metsise asurkonna kaitsemeetmete, seire ja elupaikade taastamise programm. Rakendusplaan. Eesti Ornitoloogiaühing

¹³ Eesti Ornitoloogiaühing, 2021. Rail Baltica metsise asurkonna kaitsemeetmete, seire ja elupaikade taastamise programm. Rakendusplaan.

¹⁴ Leivits, M. 2021. Prioriteetsed ja kaitset vajavad metsise elupaigad Eestis.

Veerežiimi taastamine Vaskrääma merikotka püsielupaigas ja merikotka elupaigas ei kahjusta merikotka soodsat seisundit, kui tööd tehakse väljaspool merikotka pesitsusaega.

Veerežiimi taastamine loob eeldused metsise elutingimusteks vajalike metsakoosluste seisundi säilimiseks ja paranemiseks ning seeläbi perspektiivis ka kaitsealuse liig seisundi paranemiseks. Keskkonnaamet on seisukohal, et Jaamaküla metsise püsielupaiga veerežiimi taastamisel on positiivne mõju Jaamaküla metsise püsielupaiga kaitse-eesmärgile ja metsise Kikepera-Soomaa ja Luitemaa ning Põhja-Liivimaa asurkonna soodsa looduskaitseline seisundi säilimisele.

Veerežiimi taastamisega ei kaasne III kaitsekategooria taimede ja seente hävitamist ulatuses, mis ohustab liigi säilimist selles elupaigas.

Arvestades eelnevat Keskkonnaametil Jaamaküla metsise püsielupaigas loodusliku veerežiimi taastamisele vastuväiteid ei ole.

Keskkonnaamet juhib töö projekteerimisel tähelepanu järgnevale:

- Vaskrääma merikotka püsielupaigas on taastamistööd keelatud.
- Alal esinevate lindude pesitsusaegse häiringu vältimiseks, on vajalik seada töödele ajaline piirang 01.02-31.08 (püsielupaiga sihtkaitsevööndis sätestatud ajaline piirang katab ka teiste alal pesitsevate lindude pesitsusaja).
- Suletavate kraavide trassid metsaelupaigas projekteerida võimalikult kitsad ning paiguti tuleks katsuda jätta kasvama kraavi servadesse puid, mis aitavad vältida pikkade lagedate koridoride tekkimist.
- Pidada silmas põhimõtet, et metsise elupaigas on taastamise eesmärgiks metsakoosluse niiskusrežiimi mõõdukas parendamine, ent mitte metsakoosluste asendumine sookooslustega.
- Projektis esitada analüüs kavandatava tegevuse vastavuse kohta Rail Baltica Pärnu maakonnaplaneeringu, Lõuna-Pärnumaa planeeringu, Natura hindamise hüvitusmeetmete kavale.

Märkus:

Kraavide likvideerimise kavatsuse alajaotise a) pealkiri „Kraavide ja tee likvideerimise eesmärk“ on vigane, kuna teede likvideerimist ei kavandata.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Meeli Kesküla
juhtivspetsialist
looduskasutuse osakond

Olavi Randver 525 4935
olavi.randver@keskkonnaamet.ee